

הקדמה

עשרות כרכים מונה סדרת הענק "אגרות קודש", המכילה כחמש עשרה אלף איגרות שכתב הרבי במענה למכתבים שהפנו אליו אנשים ונשים, תלמידי חכמים ופשוטי עם, מבוגרים וצעירים ואפילו ילדים קטנים.

מרובים צרכי עמך, וככל שחלף הזמן רבו מכתבי השאלה ובקשות הברכה אשר נשלחו אל הרבי מכל קצווי העולם היהודי. מדי ערב היה נושא עמו אל ביתו שקית נייר משרדית חומה גדולה, ובה עשרות ולעתים מאות מכתבים שהתקבלו באותו היום ושטרם הספיק להשיב עליהם. עם השנים, שליחת מכתב תשובה אישי לכל אחד ואחת מהפונים הלכה ונעשתה משימה בלתי אפשרית.

למרות זרם הפונים העצום שהלך וגבר, הרבי התעקש לפתוח ולקרוא בעצמו את כל המכתבים ללא עזרה מאיש. שעות רבות הקדיש לכך בכל יום. מובן שעבור הרבי, האפשרות לחדול ממשימת הקודש שנטל על כתפיו - להעניק עצה והדרכה, חיזוק ועידוד לרבבות היהודים שציפו למוצא פיו - לא היתה כלל על הפרק.

כך, לצד מכתבי התשובה הרגילים, החלו להופיע, במידה שהלכה וגדלה משנה לשנה, ה"פתקים", או ה"צעטלאך" ביידיש - תשובות ומסרים שרשם הרבי במהירות בכתב ידו, לרוב בשולי מכתביהם של השואלים, ואחר כך העבירם אל המזכיר על מנת שימסור את תוכנם ליעדם.

חלק מהפתקים קצרים, לפעמים בני מלים ספורות, אחרים ארוכים ומפורטים יותר, אך כולם מתאפיינים בסגנונם החד והנמרץ. לא אחת ניכרת היטב מגבלת המקום על פתקים אלה, ששורותיהם מתפתלים וממלאים לאורך ולרוחב את הסנטימטרים הפנויים שבשולי הדף. לפעמים נכתבת התשובה

בתוך דברי השואל, בין שורות המכתב עצמו, ולעתים מסמן הרבי או מקיף בעיגול מספר מלים מתוך המכתב ומעיר עליהן בקצרה.

לרוב השאיר הרבי אצלו את רובו של המכתב, במיוחד כשהופיעו בו פרטים אישיים, ולא מסר למזכיר אלא את שולי הדף שעליהם התשובה. כתוצאה מכך לא תמיד ידועות לנו השאלות במלואן, אך פעמים רבות מן התשובה ניתן להבין או לשער את תוכן השאלה. מטבע הדברים עוסקים הפתקים לרוב בשאלות הנוגעות למעשה, ומכולם ניכרת הסתכלותו המיוחדת של הרבי על כל סוגיה מסוגיות החיים.

כל אחת מהתשובות שכתב הרבי מתייחסת רק לסיטואציה מסוימת ואישית של אדם אחד. אף שלא מכולן ניתן ללמוד הוראה למעשה, כי ייתכן שהמענה תלוי בפרטים נוספים בשאלה שאינם ידועים לנו, יש מה ללמוד ולהחכים מכל אחת ואחת מהן. בספר שלפניכם ריכזנו מבחר מפתקים אלה, שחשנו כי המסר העולה מהם יפה לא רק לנמען שאליו נכתבו אלא לרבים.

תוכן הפתקים מוגש כאן ככתבו וכלשונו לצד צילום כתב היד האוטנטי. למען נוחות הקריאה פענחנו את ראשי התיבות והקיצורים המוסכמים שבהם השתמש הרבי והוספנו אי-אלה סימני פיסוק. במקום שראינו צורך בכך הוספנו בסוגריים מרובעים מילות קישור והסבר בודדות בתוך לשונו של הרבי.

תחושה של דחיפות עולה מפרקיו של הספר הזה, שבו נשמעת קריאתו של הרבי לכל אדם למלא באופן שלם יותר את תפקידו עלי אדמות. אנו משוכנעים שקריאה זו תמצא הד בלבו של הקורא, ובכך תורז את השלמתה של הגדולה שבמשימות - "כל ימי חיידך להביא לימות המשיח" - בכיאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

ספריית מעיינותיך

תוכן עניינים

חובת האדם בעולמו

סדר העבודה

- 25 טובה פעולה קטנה
26 לא להתבייש ממלעיגים
27 סדר ועקביות
28 להתנהג באופן מסודר
30 יום-יום של יהודי
32 צעד אחר צעד
33 לא לדחיינות
34 עצה לעצלות
35 מפני מה אינו מודיע?
36 לעבוד את ה' - כמו חייל בצבא

מלחמת היצר

- 37 להפסיק להתנהג כילד
38 בצדק נקרא היצר הרע "כסיל"
39 ייאוש - מתכסיסי היצר הרע
40 לא לרחמים עצמיים
42 "אוי ואבוי" - לאלו שאינם פועלים

עיקר וטפל

- 43 העיקר חסר
44 רוצה להתקשר באמת? הוסף בתורה ומצוות
45 קידום בעבודה - לא העיקר בחיים
46 מה עשית בחיידך למען אחרים?

- 48 לפרוע את החוב תחילה
 50 לא ל"דברים בטלים"
 51 במקום דיבורים - מעשים
 52 לא להשתדל לגייר - לכל אחד התפקיד שלו

שונות

- 53 צדקה לנפש האלוקית
 54 הטרחה פעוטה - והשכר אין-ערוך
 56 אחריותו של אה גדול
 57 היכן האמונה שהיתה לך ברוסיה?
 58 טענות כלפי בני אדם אינן סיבה להתרחק מה'
 60 לא לתרדמה
 62 מסרים מהשמים

יסודות באמונה

אמונה למעלה מהשכל

- 65 אין פלא שהנברא אינו מבין את הבורא
 66 לא מחשבותי מחשבותיכם
 67 לא צריך לשכנע
 68 מחלת קיבה לא יכולה לבטל את מציאות הנפש

הבנה ומעשה

- 69 רוב המקשים אינם מחפשים את האמת
 72 תורת חסד
 73 לקיים מצוות גם לפני ההבנה
 74 להשביע את הרעבון הרוחני
 76 להסיח דעת מהספקות למשך תקופה
 78 עדיף להיות בקי בש"ס

200	להתבונן בנוסח התפילה
201	"יתקע מחשבתו" בדברי התורה
202	תהילים מחזקים
203	בכיס הבגד ובכיס הלב
204	להיות שקוע במאור שבתורה
205	תיקון לפגם הברית - קירוב הנוער
206	מחשבות זרות והשפעה על הסביבה
207	המשפיע על אחרים - נגאל בעצמו
208	צריך משפיע רוחני
209	עם מי להתייעץ?
210	ידיד שאפשר לדבר אתו גלויות

בין אדם לחברו

אהבת ישראל

213	לאהוב לא רק צדיקים
214	"רך כקנה" - גם כשצודקים
215	אירועים שליליים אינם מצטרפים

מניעת המחלוקת

216	לא להתעמת עם המשפחה
218	לא להתפשר, אבל בדרכי נועם
219	סכסוך ירושה - צער לנפטר
220	אל תביאני לידי ניסיון ולידי מחלוקת
222	הכוונה אינה חשובה כשהתוצאה היא מחלוקת
224	לא להיבהל מחילוקי דעות
225	קצר כוח הסבל מהסכסוכים
226	האמנם "לא יכול לסבול מחלוקת"?
227	לא לחדש מחשבות שליליות יש מאין
228	לא לגרום קנאה

ורבים השיב מעוון

נישואי תערובת

- 293 נישואי תערובת נידונו לכישלון
 294 נישואי תערובת - התאבדות רוחנית
 295 סיוע להיטלר ימ"ש בכפפות משי
 296 הפתרון היחיד - ביטול החתונה
 298 "מגדת עתידות" (!?)

שמירת ההלכה ותיקון לחטא

- 299 לא לפגוע בברכה
 300 לא לתת הכשר לאיסורים
 302 אחדות עם הבית-יוסף והרמב"ם
 304 יראת שמים דוחה גיוס כספים
 305 איך אפשר לעזור?
 306 תיקון לחילול שבת בשוגג
 307 תיקון לתינוק ששתה חלב נכרי
 308 במקום להתרעם - לומר תודה
 309 אסור לדחות מצוה
 310 יראת שמים בבית הכלא
 312 זכות התפילות והשיעורים בכלא - תורז שחרורך

שונות

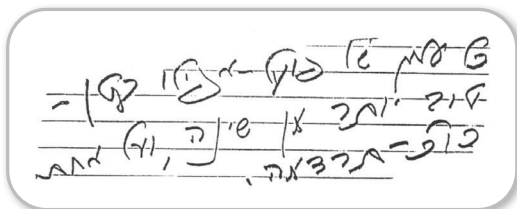
- 313 הישאר כאן!
 314 להתרחק מוויכוחים בענייני דת
 316 שם יהודי
 317 לעזוב בהקדם את בית ההורים
 318 חזרה ליהדות - בסיוע רב אורתודוקסי, ובהקדם
 319 הכהן מברך גם את הרבנים הגדולים
 320 האוניברסיטה מסוכנת לעולים
 322 תוכחה איננה דחייה

טובה פעולה קטנה

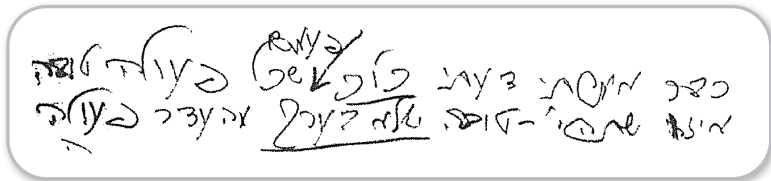
הפתק הבא מביע את הרגשתו הידועה של הרבי על חשיבותו של כל מעשה קטן:

כל ענייין של פועל - אפילו קטן - טוב יותר מן שינה, ועל אחת כמה וכמה - תרדמה.

על מקרים שבהם פגמים וחסרונות שונים בתכנית מסוימת הובילו לביטולה - כתב הרבי:

כבר אמרתי דעתי כמה וכמה פעמים, שכל פעולה טובה - איזו שתהיה - טובה שלא בערך מהעדר פעולה.

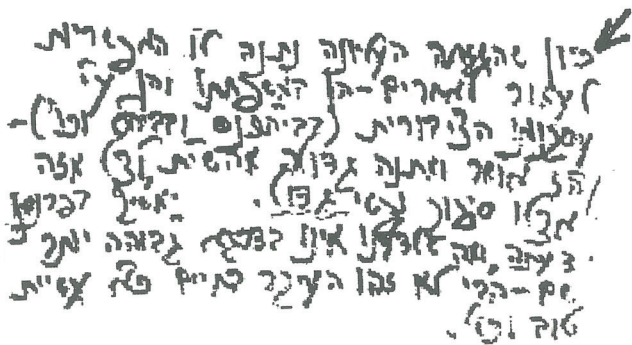

קידום בעבודה - לא העיקר בחיים

מענה לאדם שביקש לעזוב את מקום עבודתו לאחר שלא זכה לקידום:

כיוון שההשגחה העליונה נתנה לו האפשריות לעזור לאחרים - הן במשפחתו והן על ידי עסקנותו הציבורית (בבית הכנסת ובבית הספר וכו') - הרי זה אושר ומתנה גדולה מה' יתברך, וצריך להיות מזה אצלו סיפוק נפשי גדול.

ימשיך בפרנסתו דעתה, ומה שלדעתו אינו בדרגא גבוהה יותר שם - הרי לא זהו העיקר בחיים, כי אם עשיית טוב וכו'.

כיון שהשגחה העליונה נתנה לו האפשריות
לעזור לאחרים - הן במשפחתו והן על ידי עסקנותו הציבורית
(בבית הכנסת ובבית הספר וכו') - הרי זה אושר ומתנה
גדולה מה' יתברך, וצריך להיות מזה אצלו סיפוק נפשי
גדול.
ימשיך בפרנסתו דעתה, ומה שלדעתו אינו בדרגא גבוהה
יותר שם - הרי לא זהו העיקר בחיים, כי אם עשיית טוב
וכו'.

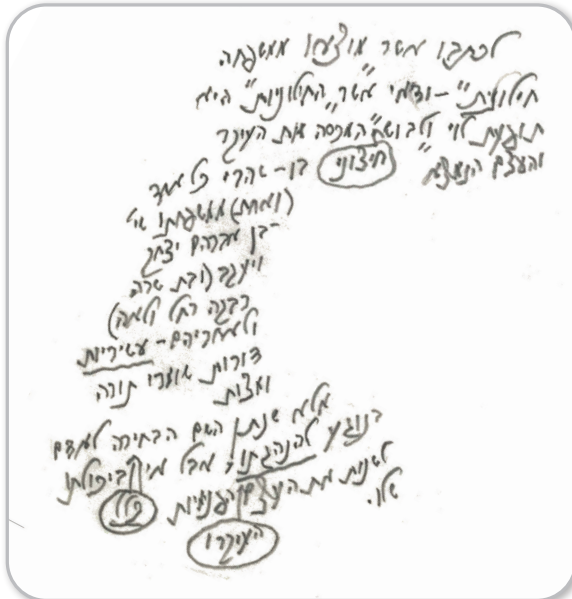

« יהודי אינו יכול לשנות את ה"עצם" שלו »

לנער מקריית ביאליק שביקש את ברכתו של הרבי לקראת הבר-מצוה, כתב הרבי בשולי מכתב הברכה הקבוע:

לכותבו אשר "מוצאו ממשפחה חילונית" - ודאי אשר ה"חילוניות" היא תופעת לוואי ו"לבוש" חיצוני המכסה את העיקר והעצם הנמצא בו, שהרי כל אחד (ואחת) ממשפחתו שי' - בן אברהם יצחק ויעקב (ובת שרה רבקה רחל ולאה), ולאחריהם - עשיריות דורות שומרי תורה ומצוות.

אלא שנתן השם הבחירה לאדם בנוגע להנהגתו, אבל אין כלל ביכולתו לשנות את העצם, העיקר והפנימיות שלו.

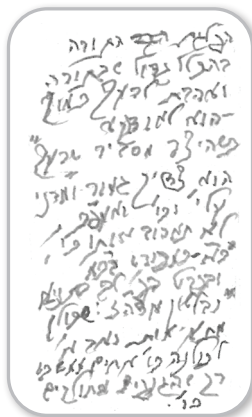
« לאהוב לא רק צדיקים

לאדם שהביע במכתבו רגשות שליליים על חברו, בעקבות התנהגות בלתי נאותה של אותו חבר, השיב הרבי:

...הפלגת התורה בהכלל גדול שכתורה "ואהבת לרעך כמוך" - הוא לאו דווקא כשהיצר מסביר ש"רעך" הוא צדיק גמור ומבני עלייה, והיצר טוען שואף-על-פי-כן לא תאהוב אותו.

כי אם וגם כש"רעך" אינו ממש צדיק גמור, כמפורש בכמה מקומות, ובפרט בפרק לב בתניא.

ובלשון אדמו"ר הזקן (תניא שם): "שכולן מתאימות ואב אחד לכולנה כו', ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש כו', רק שהגופים מחולקים כו'".

נישואי תערובת נידונו לכישלון

למשפחתו של יהודי שרצה להינשא לגויה, כתב הרבי:

יודיעוהו, כי על פי המבואר בתורתנו הקדושה, דבר ברור הוא, אשר באם ח"ו יוציא הנ"ל לפועל - מרה תהיה אחריתו - וגם בעולם הזה - וגם אחריתה. ואין בזה אלא שאלת הזמן.

ואם יש אצלו על כל פנים קצת רגש אנושי אליה - יצילה מהסכנה על ידי שיבטל הקשר שביניהם מכל וכל. ויפה שעה אחת קודם.

יודיעוהו כי על פי המבואר בתורתנו הקדושה, דבר ברור הוא, אשר באם ח"ו יוציא הנ"ל לפועל - מרה תהיה אחריתו - וגם בעולם הזה - וגם אחריתה. ואין בזה אלא שאלת הזמן. ואם יש אצלו על כל פנים קצת רגש אנושי אליה - יצילה מהסכנה על ידי שיבטל הקשר שביניהם מכל וכל. ויפה שעה אחת קודם.

« התנדבות תסייע לרפא את הכאב

לאלמנת צה"ל שהתלוננה על תחושה עמוקה של בדידות לאחר נפילת בעלה, יעץ הרבי לסייע לזקוקים לעזרה:

אחת מתפילותינו - "אל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם".

ה' בוודאי נתן לה (ולחברותיה במצב שלה) הכוח והמרץ להתגבר על מצבן, כולל - היציאה מן הבדידות (כביטויה במכתבה), ולא על ידי "מתנת בשר ודם" כי אם בכוח עצמן.

ואחת הדרכים בזה, על ידי עידוד ועזר (רוחני או גשמי) לאלו הזקוקים לזה (אשר רבים הם בכל עיר וחוג, אף שקצתם מתביישים לדבר אודות זה וכו', והרי דווקא על אלו הרחמנות גדולה יותר).

